

Тетяна Ключко, Аліна Яценко (Харків)

ФЕМІНІТИВИ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Статтю присвячено розробці методики навчання студентів-іноземців фемінітивів української мови. Проаналізовано структуру сучасних фемінітивів в українській мові, відібрано одиниці для навчання, запропоновано вправи на закріплення навчального матеріалу. Проблема формування фемінітивів у різних мовах є актуальною у зв'язку з демократичними суспільними процесами. Ще одним напрямом дослідження фемінітивів є розгляд їхніх структурних особливостей. Проблема формування й функціонування фемінітивів тісно пов'язана з явищем лінгвістичної політкоректності щодо використання гендерно маркованих слів (особливо найменувань професій), проблемами словотворення й міжкультурних відмінностей у використанні гендерно нейтральних і гендерно маркованих слів. Актуальність роботи зумовлена відсутністю розробки методики викладання фемінітивів в аспекті української мови як іноземної. Лексика відіграє істотну роль у навчанні студентів-іноземців української мови. Систематичне накопичення й розширення словникового запасу є одним із найголовніших завдань під час навчання мови. Визначено загальні словотвірні тенденції розвитку фемінітивів української мови: підвищення продуктивності суфіксального способу деривації фемінітивів; оновлення й розширення словотворчої бази фемінітивів, надто за рахунок численних запозичень; архаїзація ряду словотвірних типів фемінітивів; активізація раніше малопродуктивних типів; поширення фемінітивів у професійній сфері для позначення жінок за посадою, спеціалізацією, видом, місцем діяльності, успіхами, досягненнями тощо. Сучасні зміни в суспільстві зумовлюють необхідність більш уважного ставлення до відбору й презентації лексики й навчальних текстів в іноземній аудиторії. Мова безперервно змінюється, а отже, потрібне постійне оновлення навчальних матеріалів як важливого в мовному середовищі інструменту знайомства інофонів з картиною світу його носіїв. У цьому сенсі підвищується роль авторів посібників і викладачів української мови як іноземної, оскільки вони знайомлять іноземців із сучасною українською картиною світу через призму власного сприйняття.

Ключові слова: кореляти, лексика, маскулінативи, українська мова як іноземна, фемінітиви.

Татьяна Ключко, Алина Ященко. Феминитивы в преподавании украинского языка как иностранного. Статья посвящена разработке методики обучения студентов-иностранцев феминитивам украинского языка. Проанализирована структура современных феминитивов в украинском языке, отобраны единицы для обучения, предложены упражнения на закрепление учебного материала. Проблема формирования феминитивов в разных языках является актуальной в связи с демократическими общественными процессами. Еще одним направлением исследования феминитивов является рассмотрение их структурных особенностей. Проблема формирования и функционирования феминитивов тесно связана с явлением лингвистической политкорректности по использованию гендерно маркированных слов (особенно наименований профессий), проблемами словообразования и межкультурных различий в использовании гендерно нейтральных и гендерно маркированных слов. Актуальность работы обусловлена отсутствием разработки методики преподавания феминитивов в аспекте украинского языка как иностранного. Лексика играет существенную роль в обучении студентов-иностранцев украинскому языку. Систематическое накопление и расширение словарного запаса является одной из главных задач во время обучения языку. Определены общие словообразовательные тенденции развития феминитивов украинского языка: повышение производительности суффиксального способа деривации феминитивов; обновление и расширение словообразовательной базы феминитивов, особенно за счет многочисленных заимствований; архаизация ряда словообразовательных типов феминитивов; активизация ранее малопродуктивных типов; распространение феминитивов в профессиональной сфере для обозначения женщин по должности, специализации, по виду, месту деятельности, успехам, достижениям и тому подобное. Современные изменения в обществе обуславливают необходимость более внимательного отношения к отбору и презентации лексики и учебных текстов в иностранной аудитории. Язык постоянно меняется, а значит, требуется постоянное обновление учебных материалов как важного в языковой среде инструмента знакомства инофонов с картиной мира его носителей. В этом смысле повышается роль авторов пособий и преподавателей украинского языка как иностранного, так как они знакомят иностранцев с современной украинской картиной мира через призму собственного восприятия.

Ключевые слова: корреляты, лексика, маскулинативы, украинский язык как иностранный, феминитивы.

Tetiana Klochko, Alina Yashchenko. Feminities in teaching Ukrainian as a foreign language. The article is devoted to the development of a methodology for teaching feminities of the Ukrainian language to foreign students. The authors analyze the structure of modern feminities in the Ukrainian language, select units for training, and propose exercises to consolidate knowledge of the learned material. The problem of the formation of feminities in different languages is relevant in connection with democratic social processes. Another area of study of

feminitives concerns their structural features. The problem of the formation and functioning of feminitives is closely related to the phenomenon of linguistic political correctness in the use of gender-labeled words (especially the names of professions), the problems of word formation, and intercultural differences in the use of gender-neutral and gender-labeled words. The relevance of the work is due to the lack of development of a methodology for teaching feminitives in Ukrainian as a foreign language. Vocabulary plays an essential role in teaching the Ukrainian language to foreign students. The systematic accumulation and expansion of vocabulary are one of the main tasks during language learning. The general derivational tendencies of the development of feminitives of the Ukrainian language are: increasing the productivity of the suffixal way of the derivation of feminitives; updating and expanding the word-formation base of feminitives, especially through numerous borrowings; archaization of some derivational types of feminitives; activation of previously unproductive types; the spread of feminitives in the professional sphere to designate women by position, specialization, by type, place of activity, success, achievements, etc. Modern changes in society necessitate a more attentive approach to the selection and presentation of vocabulary and educational texts to a foreign audience. The language is constantly changing, which means that constant updating of educational materials is required as an important tool in the language environment for foreigners to familiarize themselves with the picture of the world of its native speakers. In this sense, the role of the authors of manuals and teachers of Ukrainian as a foreign language has been increasing, as they introduce foreigners to the modern Ukrainian picture of the world through the prism of their own perception.

Keywords: correlates, feminitives, masculinatives, Ukrainian as a foreign language, vocabulary.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Для іноземних студентів, які навчаються у ЗВО України, українська мова є необхідним засобом спілкування та адаптації до нових соціально-культурних умов і засобом оволодіння майбутньою професією. Методика навчання української мови як іноземної становить доволі молоду науку, що інтенсивно розвивається. Але не всі питання є розробленими, особливо це стосується лінгвістичних проблем у навчанні фонетики, лексики, граматики, всіх видів мовленнєвої діяльності.

Лексика відіграє істотну роль у навчанні студентів-іноземців української мови. Систематичне накопичення й розширення словникового запасу є одним із найголовніших завдань під час навчання мови. Від обсягу словникового запасу залежить успішність студента, адже за допомогою слів він спілкується з людьми, вирішує конкретні проблеми, переконує опонентів, доводить свою думку.

Науковці (З. Бакум, М. Баранов, С. Караман) у своїх дослідженнях стосовно лексичної роботи зі студентами-іноземцями приділяли увагу лінгвістичним, психологічним та лінгводидактичним чинникам у збільшенні словникового запасу студентів-іноземців. Дослідницька робота О. Туркевич присвячена принципам укладання лексичного мінімуму з української мови як іноземної та презентації нової лексики для студентів-іноземців.

Зміни в суспільстві відображаються в мові, що свідчить про її активний та соціально гнучкий характер. Процеси трансформації мови безпосередньо пов'язані з демократизацією й перебудовою громадянського суспільства, супроводжуються потребою формування гендерної культури. Збільшення кількості фемінітивів спричинено актуалізацією гендерного рівноправ'я та активною життєвою позицією жінок у суспільстві. Фемінітиви належать до мовних явищ, що ґрунтуються на ідеологічних засадах мови й суспільства. «Це слова жіночого роду, альтернативні або парні аналогічним поняттям чоловічого роду, що належать до всіх людей незалежно від їхньої статі» (переклад наш – Т.К., А.Я.) [3]. Проблема формування фемінітивів у різних мовах є актуальною у зв'язку з демократичними суспільними змінами. Ще одним напрямом дослідження фемінітивів є розгляд їхніх структурних особливостей. Проблема формування й функціонування фемінітивів тісно пов'язана з явищем лінгвістичної політкоректності щодо використання гендерно маркованих слів (особливо найменувань професій), проблемами словотворення й міжкультурних відмінностей у використанні гендерно нейтральних і гендерно маркованих слів. **Актуальність** роботи зумовлена активним розвитком в українській державі XXI століття гендерної лінгвістики – наукового напрямку у складі міждисциплінарних гендерних досліджень, що вивчає присутність гендеру в мові та мовленнєву й загально комунікативну поведінку жінок і чоловіків. **Мета** дослідження полягає в розробці методики навчання студентів-іноземців фемінітивів в українській мові. Необхідно проаналізувати структуру сучасних фемінітивів в українській мові, відібрати одиниці для навчання, створити вправи на закріплення навчального матеріалу.

Аналіз останніх досліджень. У XXI ст. лексична система української мови зазнала внутрішніх і зовнішніх змін у своєму розвитку, поповнилася багатьма лексичними одиницями

з фемінітивним наповненням. Якщо в ХХ ст. фемінітивна підсистема наповнилася новими виробничими термінами, то на сучасному етапі вона активно розвивається за нових історичних умов, змінюється внаслідок поживлення власне українських та іншомовних ресурсів. Соціалізація жінки в ХХ ст. вплинула на формування фемінітивних процесів у мові. Незважаючи на активну участь жінок у багатьох галузях професійної діяльності найменування осіб жіночої статі продовжують вживати стримано, на противагу усталеним назвам чоловічого роду на позначення представників обох статей. Натомість унормування фемінітивів дає можливість їх вживання як загальноновживаних і рівноцінних відповідним маскулінативам слів (*флорист – флористка, викладач – викладачка, психолог – психологиня, астролог – астрологиня*).

Категорія фемінітивів української мови ХХІ ст. не висвітлена на сьогодні ще у повному обсязі, тому потребує ретельного систематизованого аналізу. Інформацію про фемінітиви минулого століття зустрічаємо у загальних лінгвістичних дослідженнях з історії української мови, а також із лексикології, словотвору, граматики, зокрема у працях Л. Булаховського, С. Бевзенка, С. Самійленка, О. Мельничука, Л. Паламарчука, В. Русанівського. Фемінітиви української мови ХХ ст. частково описані й в деяких наукових працях, зокрема І. Фекети, Л. Фенька, Н. Захлюпаной, А. Загнітка та ін. Дослідження фемінітивів української мови ХХ ст. ґрунтується на широкому різностильовому матеріалі (художніх творах, публіцистичних статтях, документах з діловодства, наукових працях, розмовному мовленні, релігійних писаннях, епістолярній творчості). Фемінітиви стали складовою частиною багатьох лексикографічних видань ХХ ст. (словники української мови, етимологічні, інверсійні, історичні, діалектні, регіональні словників, синонімічні, антонімічні, омонімічні, морфемні, словотвірні, орфоепічні, орфографічні та інші словники).

У своїй роботі ми користуємося класифікацією М. Брус [1], оскільки вважаємо її найбільш повною й детальною. Відповідно до систематизації та класифікації загальних найменувань осіб жіночої статі науковиця визначила такі семантичні розряди слів (СРС): «1) назви жінок за професійними, діяльнісними, процесуальними, функційними ознаками; 2) назви жінок за інтересами, уподобаннями, здібностями, характером, темпераментом,

поведінкою, стосунками, відношеннями, виглядом, станом; 3) назви жінок за територіальними, національними, племінними, етнічними, расовими ознаками; 4) назви жінок за соціально-класовим, спадково-майновим, сімейним станами; 5) назви жінок за церковно-релігійними ознаками; 6) назви жінок за родинними зв'язками і відношеннями; 7) назви жінок за фізичним і фізіологічним станами; 8) назви жінок за віковими особливостями; 9) назви жінок за міфологічними, казковими ознаками» [1:177].

До продуктивних словотвірних тенденцій розвитку фемінітивів української мови минулого століття можна віднести: використання суфіксального способу утворення фемінітивів (суфікси *-к-а*, *-ниц-я*, *-льниць-я*) в основному на базі власне українських основ; зростання продуктивності префіксального способу творення фемінітивів; розширення словотворчої бази фемінітивів за допомогою запозичень; поширення вживання фемінітивів у професійній сфері для позначення жінок за посадою, місцем діяльності, уведення їх до лексикографічних та інших наукових видань [1: 203].

Морфологічна деривація – це основний спосіб творення фемінітивів упродовж ХХ ст. і на сучасному етапі. За продуктивністю дериваційних засобів М. Брус поділяє словотвірні типи фемінітивів сучасної української мови на високопродуктивні з *-к-а*, *-ниц-я*, *-льниць-я*, малопродуктивні з *-ин-я*, *-ух-а*, *-івн-а*, *-их-а*, *-ш-а*, *-очка*, *-оньк-а*, *-ечк-а*, *-еньк-а*, *-ичк-а*, *-ушк-а*, *-анк-а*, *-ул-я* і непродуктивні з *-ес-а*, *-ис-а*, *-ин-а*, *-л-я*, *-ал-я*, *-ачк-а*, *-енк-а*, *-инк-а*, *-ун-я*, *-ус-я*, *-ак-а*, *-ах-а*, *-ищ-е*, *-уг-а*, *-еп-а*, *-енці-я*, *-ег-а*, *-ер-а*, *-ері-я*, *-иськ-о*, *-ур*. [1: 204]. Словотвірний тип на *-к-а* – найбільш продуктивний в сучасній українській мові завдяки усталенню суфікса *-к-а* як основного фемінітивного словотворчого засобу. Серед фемінітивів на *-к-а* М. Брус виділяє продуктивні й непродуктивні словотвірні моделі. Продуктивними стали словотвірні моделі фемінітивів на *-к-а*, мотивованих основами на *-ист*, *-іст*, *-їст* (*гімназистка*, *артистка*, *автомобілістка*, *бандуристка* та ін.), *-ець* (з усіченням *-ець*) (*домініканка*, *замбійка*, *вогнеборка*, *мексиканка*, *колумбійка* та ін.), *-ач*, *-яч* (*відвідувачка*, *випробувачка*, *доглядачка* та ін.), *-анин*, *-янин* (з усіченням *-ин*) (*киянка*, *харків'янка*, *молдаванка* та ін.), *-ар*, *-яр* (*секретарка*, *кухарка*, *перукарка* та ін.), *-ик*, *-ік істеретичка*, *луначка* та ін.), *-ак*, *-як* (*лобурячка*, *простачка* та ін.), *-ер*, *-ор* (*акушерка*,

білетерка, брокерка та ін.), *-ант, -ат* (*фігурантка, кандидатка* та ін.), *-тель* (*вихователька, приятелька* та ін.), складеними словами (*кавоманка, верхоглядка, дурисвітка* та ін.) й непохідними основами (*друкарка, волошка, карагаска* та ін.). Малопродуктивними залишилися фемінітиви, мотивовані основами на *-ун, -ій, -яй, -ир, -ур, -ент, -ал, -ин, -ан, -ит, -ич, -ас, -ух* (*ігрунка, диригентка, солістка, санітарка, журналістка, караїмка, хазарка, родичка* та ін.) [1: 204–205].

Виклад основного матеріалу. Розглянемо основні способи словотворення фемінітивів. Формування відбувається від назв чоловічого роду за допомогою суфіксів *-к(а), -иц(я), -ниц(я), -овиц(я), -ин(я), -ес(а), -ис(а)* та ін., префіксів (*пра-, по-*). Деякі професії називаються переважно фемінітивами, а їхні маскулізми рідкісні або не утворюються взагалі. Наприклад, *проститут* (*проститутка-чоловік*), *повія, феміністка*. В українській мові найпродуктивнішим є суфікс *-к-*: *директорка, редакторка, архітекторка, лікарка, викладачка, доцентка, професорка*. Він приєднується до чоловічої основи на приголосний: *президент – президентка, філософ – філософка, лідер – лідерка*. У таких випадках шукають варіанти з меншим емоційним відтінком, ніж додає афікс *-к-а* (напр. *філософ – філософка – філософіця – філософиня – філософеса*).

Суфікс *-иц-* другий за продуктивністю. Він приєднується до основ на *-ець-* (*підприємець – підприємця, виконавець – виконавиця, службовець – службовиця*) і *-ник-* (*радник – радниця, засновник – засновниця, чиновник – чиновниця, боржник – боржниця*). Суфікс *-ин-* фемінізує чоловічі основи на *-ець* (*борець – борчиня, мовець – мовчиня, продавець – продавчиня, творець – творчиня, митець – мисткиня*), *-лог-* (*філолог – філологиня, соціолог – соціологиня, ендокринолог – ендокринологиня*) або на приголосний, які тривалий час вважалися невіддатними фемінізації (*ворог – ворогиня, член – членкиня, хірург – хірургиня*).

Особливістю словотвірної фемінізації є конкуренція між різними формантами: *фотографка – фотографиня – фотографеса; філософка – філософиня – філософеса; кінознавчиня – кінознавиця – кінознавка; літературознавчиня – літературознавиця – літературознавка*. Така конкуренція є закономірною для процесу карбування нових слів, тому

припускають, що своєрідне словотворче «вагання» триватиме доти, доки мовна спільнота не вподобає собі і не відшліфує одного фемінітива з низки потенційно можливих. У сучасній мовній практиці спостерігається хаотичне використання фемінізуючих афіксів, кількість утворених корелятивів однієї назви тільки збільшується.

«До продуктивних запозичень належать префікси: *інтер-, екс-, анти-, екстра-, дис-, ре-, суб-, ультра-* (*інтердівчина, ексфігуристка, антибільшовичка*). Серед українських морфем виділяють префікси *па- пра-, напів, по-* (*падчерка, прабаба, правнучка*). Окремо слід відзначити зміну субстантивованих прикметників за родами. Наприклад, *радіоведуча / радіоведучий; православний / православна; святá / святий, головуєчий / головуєча*» [4].

У системі української мови трапляються факти статусної нерівноправності, коли чоловіче найменування містить більш престижні соціальні конотації, ніж жіноче. Спостерігаємо, що навіть за наявності корелятивів на позначення професій у більшості галузей парність зустрічається тільки до певного рівня. Наприклад, існують пари *студент – студентка, аспірант – аспірантка, викладач – викладачка*, але *декан, проректор*. Це явище знайоме носіям багатьох європейських мов, однак і їм не завжди зрозуміло, у яких випадках фемінітивів ще не сформувався й не закріпився в мові, де він нормований, а де вже застарів, є розмовним або стилістично зниженим.

Утворенню фемінітивних найменувань професій у навчальних посібниках з української мови як іноземної традиційно присвячено мало завдань, а в більшості посібників їх немає зовсім. Вибір таких лексичних одиниць, як найменування професій у сучасній мові під час складання завдань часто визначається особистими уподобаннями авторів навчальних посібників.

Ми пропонуємо такі завдання: 1. Заповнити таблицю з чоловічими варіантами професій чи занять, додавши жіночі варіанти (*актор, журналіст, студент, турист, спортсмен, офіціант, письменник, клієнт, юрист, черговий, хімік, фотограф, філолог, фізик, фахівець, помічник, першокурсник, танцюрист, співак, робітник*). 2. З довідки (подані фемінітиви) обрати ті слова, що відповідають наведеним тлумаченням. Довідка: *продавчиня, адвокатка, школярка, бібліотекарка, економістка, перукарка*,

службовиця, аптекарка, кухарка, прибиральниця, переможниця, письменниця, продюсерка, театралка, фотографиня, хіміянка.

Тлумачення: «Майстриня, що підстригає, фарбує волосся, робить зачіску, завивку». «Робітниця, яка готує їжу». «Професіоналка в галузі медицини, яка продає ліки в аптеці й надає загальні медичні поради». «Особа, яка контактує з покупцями, продає товар». «Дівчинка, яка навчається в школі». «Фахівчиня, яка спеціалізується на вивченні хімії як науки, працює з хімікатами». «Юристка, що надає професійну правову допомогу учасникам правовідносин». «Людина, що створює фотографії за допомогою фотокамери». «Робітниця, яка прибирає приміщення, якусь територію». «Авторка художніх творів». «Працівниця бібліотеки». «Любителька театру; часта відвідувачка театру». «Фахівчиня в галузі економіки, експерт з економічних питань». «Фізична або юридична особа, яка організовує, фінансує виробництво та розповсюдження фільму». «Жінка, яка перемогла». «Найнята працівниця, яка належить до соціальної групи, що включає всіх зайнятих за наймом нефізичною працею в різних галузях суспільної зайнятості: у промисловості, у галузі послуг, освіті та на військовій службі».

Завдання 3. Назвіть професії ваших батьків, братів чи сестер, друзів, опишіть їхню професійну діяльність.

Завдання 4. Закінчіть речення словом із довідки. Довідка: домогосподарка, офіціантка, випускниця, доповідачка, співачка, акторка, поетеса, виконавиця, журналістка, засновниця.

Речення: У газеті, журналі, на телебаченні працює Вірші пише Чудово виконує свою роль авторських пісень посіла перше місце в конкурсі. ... університету стала лауреаткою відомої музичної премії. Готує їжу, прибирає в будинку, доглядає дітей виконує пісні. ... виступила з цікавою доповіддю та показала презентацію. Мері Кей Еш, ... компанії Mary Kay, була першою бізнес-леді, легендарним лідером для мільйонів жінок у всьому світі. ... принесла рахунок.

Завдання 5. Від поданих іменників утворіть назви осіб чоловічого та жіночого роду. Наприклад: пенсія → пенсіонер / пенсіонерка. (Іменники: фізика, школа, гітара, каса, охорона, велосипед, танець, програма, праця, паспорт, масаж, лекція, історія, кіоск).

Завдання 6. Розтлумачити українською мовою назви жінок за зовнішнім виглядом: *білявка, блондинка, брюнетка, русявка, смаглявка, чорнявка, шатенка*.

Завдання 7. Описати своїх подруг чи одногрупниць за допомогою поданих слів, аргументувати свою відповідь (характеристика за зовнішнім виглядом, за здібностями, задатками, знаннями, за інтересами, рисами характеру): *відмінниця, розумниця, умілиця, вегетаріанка, акуратистка, егоїстка, ледарка, білоручка, мовчунка, панікерка, оптимістка, песимістка, простачка, скромниця, красуня, фантазерка, хвастунка, чорнявка, унікалка, оригіналка, активістка, спортсменка*.

Завдання 8. Від назв країн, від назв місця проживання чи географічного розміщення людей утворити фемінітиви. Наприклад, *Китай* → *китаянка* (запропоновані слова: *Україна, Росія, Туреччина, Сирія, Америка, Індія, Азія, Африка, Європа*).

Завдання 9. Можна запропонувати студентам відшукати фемінітиви в тексті, описати їхню семантику (це назви жінок за професійною діяльністю, за зовнішністю, за рисами характеру, темпераментом чи за належністю до певної нації тощо).

Зазначимо, що деякі автори посібників взагалі уникають назв професій, що мають парні позначення. Очевидно, що в подібних завданнях реалізується принцип мінімізації труднощів. Із цього погляду вибір лексичних одиниць абсолютно виправданий. Але варто пам'ятати, що такі мовні приклади постійно підкреслюють чільну роль чоловіка навіть у тих галузях, де в реальному житті ситуація давно змінилася. Можна припустити, що автори підручників з української мови для іноземних студентів не використовують фемінітиви, оскільки ці одиниці мають менш престижну соціальну конотацію або є стилістично забарвленими. Отже, відбір і використання фемінітивів із значенням професій авторами навчальних посібників багато в чому обумовлені не тільки соціальною та громадською ситуацією, але й індивідуальним світоглядом.

У більшості слов'янських мов фемінітиви широко поширені, тому часто студенти намагаються утворювати аналогічні форми в українській мові. Іноді такі інтуїтивні спроби виявляються успішними, проте далеко не завжди. Іноземним студентам досить

важливо знайомитися зі стилістичними особливостями вживання найменувань осіб жіночої статі за професією, родом діяльності у зв'язку з соціально-історичним контекстом. Необхідно знайомити їх із прикладами гнучкості української мови у використанні таких пар, як «*учитель – учителька*». Крім того, очевидно, що система лексико-граматичних мінімумів потребує повнішого аналізу з подальшою систематизацією й переробкою. Сучасні зміни в суспільстві зумовлюють необхідність більш уважного й об'єктивного ставлення до відбору і презентації лексики й навчальних текстів в іноземній аудиторії. Мова безперервно змінюється, а отже, потрібне постійне оновлення навчальних матеріалів як важливого інструменту знайомства інофонів із картиною світу її носіїв. У цьому сенсі підвищується роль авторів посібників і викладачів української мови як іноземної, оскільки вони знайомлять іноземців із сучасною українською картиною світу через призму власного сприйняття.

Висновки. Отже, фемінітиви – це питома риса української мови як системи. Сьогодні продовжують утворюватися нові та активніше вживаються вже наявні одиниці. Практичний компонент навчання лексики полягає у формуванні вмінь спілкуватися українською мовою за допомогою усного та писемного мовлення, забезпечуючи основні пізнавально-комунікативні потреби студентів на кожному етапі навчання й можливість залучення до культурних цінностей українського народу. Роль і місце лексичного аспекту під час навчання української мови як іноземної можна визначити як найважливіші у формуванні у студентів здатності брати участь у безпосередньому й опосередкованому діалозі культур і використовувати українську мову для поглиблення своїх знань у різних галузях науки, техніки й суспільного життя.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці методики викладання фемінітивів іноземним студентам та створенні відповідного навчального посібника; експериментальній перевірці ефективності навчання за розробленим навчальним посібником.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Брус М.П. Фемінітиви в українській мові: генеза, еволюція, функціонування: монографія. Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. 440 с.
2. Козачишина О.Л., Мосійчук А.В. Фемінітиви у сучасному українському газетному дискурсі. *Science and Education a New Dimension. Philology*, VIII (72), Issue 241, 2020 Nov. P. 26–29. URL: <http://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/httpsdoi.org10.31174send-ph2020-241viii72-05.pdf> (дата звернення: 20.08.2021). DOI: <https://doi.org/10.31174send-ph2020-241viii72-05>.
3. Словарь гендерных терминов / под ред. А.А. Денисовой. Региональная общественная организация «Восток-Запад: Женские Инновационные Проекты». М.: Информация XXI век. 2002. 256 с. URL: <http://www.owl.ru/gender/thesaurus.htm> (дата обращения: 24.08.2021).
4. Фемінітиви. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B8> (дата звернення: 15.08.2021).
5. Шеремет А. Фемінітиви в мовній картині світу українців (на матеріалі мови інтернет-видань). *Актуальні питання гуманітарних наук*. № 27. Том 5. 2020. С. 65–70. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.5/27.204489>.

REFERENCES

1. Brus, M.P. (2019). *Feminityvy v ukrayinskij movi: geneza, evolyuciya, funkcionuvannya [Feminitives in the Ukrainian language: genesis, evolution, functioning]*. Ivano-Frankivsk: Vasil Stefanyk Precarpathian National University [in Ukrainian].
2. Kozachyshyna, O.L. and Mosijchuk, A.V. (2020). Feminitives in Modern Ukrainian Newspaper Discourse. *Science and Education a New Dimension. Philology*, VIII (72), Issue: 241. Nov., pp. 26–29. [Available at: <http://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/httpsdoi.org10.31174send-ph2020-241viii72-05.pdf> [Accessed 20 Aug. 2021] [in Ukrainian]. DOI: <https://doi.org/10.31174send-ph2020-241viii72-05>.
3. Denisova, A.A. (ed.) (2002). *Slovar' gendernyh terminov [Elektronnyj resurs] [Glossary of gender terms]*. Regional public organisation “Vostok-Zapad: Zhenskie Innovacionnye Proekty”. Moscow: Informacija XXI vek. Available at: <http://www.owl.ru/gender/thesaurus.htm> [Accessed 24 Aug. 2021] [in Russian].

4. *Feminityvy* [Wikipedia article on femininities]. Available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B8> [Accessed 15 Aug. 2021] [in Ukrainian].
5. Sheremet, A. (2020). Gender-specific job titles in the ukrainians' worldview (based in the materials of the language of web-based media). *Aktualni pytannya gumanitarnykh nauk [Topical issues of the humanities]*, 27, 5, pp. 65–70 [in Ukrainian]. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.5/27.204489>.

Стаття надійшла до редакції 02.09.2021.

Статтю рекомендовано до друку 10.10.2021.

Тетяна Віталіївна Ключко, старший викладач кафедри мовної підготовки І Навчально-наукового інституту міжнародної освіти Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (61022, Харків, майдан Свободи, 4); e-mail: tatiharkovskaya@gmail.com; orcid: <https://orcid.org/0000-0003-2019-5274>.

Татьяна Виталиевна Ключко, старший преподаватель кафедры языковой подготовки І Учебно-научного института международного образования Харьковского национального университета имени В.Н. Каразина (61022, Харьков, площадь Свободы, 4); e-mail: tatiharkovskaya@gmail.com; orcid: <https://orcid.org/0000-0003-2019-5274>.

Tetiana Klochko, Assistant Professor, Language Training Department 1, Institute of International Education for Study and Research, V.N. Karazin Kharkiv National University (61022, Kharkiv, 4 Svoboda Square); e-mail: tatiharkovskaya@gmail.com; orcid: <https://orcid.org/0000-0003-2019-5274>.

Аліна Анатоліївна Ященко, старший викладач кафедри мовної підготовки І Навчально-наукового інституту міжнародної освіти Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (61022, Харків, майдан Свободи, 4); e-mail: alina.yashchenko1910@ukr.net; orcid: <https://orcid.org/0000-0003-0048-2348>.

Алина Анатолиевна Ященко, старший преподаватель кафедры языковой подготовки І Учебно-научного института международного образования Харьковского национального университета имени В.Н. Каразина (61022, Харьков, площадь Свободы, 4); e-mail: alina.yashchenko1910@ukr.net; orcid: <https://orcid.org/0000-0003-0048-2348>.

Alina Yashchenko, Assistant Professor, Language Training Department 1, Institute of International Education for Study and Research, V.N. Karazin Kharkiv National University (61022, Kharkiv, 4 Svoboda Square); e-mail: alina.yashchenko1910@ukr.net; orcid: <https://orcid.org/0000-0003-0048-2348>.

Як цитувати: Клочко Т.В., Ященко А.А. Фемінитиви у викладанні української мови як іноземної. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2021. Вип. 39. С. 57–70. DOI: 10.26565/2073-4379-2021-39-04.

In cites: Klochko T., Yashchenko A. (2021). Feminitives in teaching Ukrainian as a foreign language. *Teaching languages at higher educational establishments at the present stage. Intersubject relations*. Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University, 39, pp. 57–70. DOI: 10.26565/2073-4379-2021-39-04.